

משנה - עירובין - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה י](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה יא](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה י](#)

פרק ז

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא

פרק ח

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ז משנה ח משנה ט
משנה י משנה יא

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח משנה ט משנה י משנה יא משנה יב משנה יג
משנה יד משנה טו

א

פרק

פרק א - משנה א

א **מבוי**. פרוש הר"ר יונתן הכהן שהוא מלשון מבוא העיר [שופטים א] : **ב**
כלומר כדן הכרמלית שהזכיר בריש פרק י"א דשבת, אבל לא שיהיה דינו
כרשות היחיד גמור לחיב הזורק מרשות הרבים לתוכו, וכמו שאיתא
במשנה דלקמן דאפלו הכשר בקורה לא הוי כרשות היחיד גמור : **ג** ולא
יועיל בה הפירא דקורה. ולרבי יהודה דקורה משום מחצה, אין צריך
למעט, כדאיתא בבביתא. הר"י : **ד** **שהוא רחב**. ואפלו היה גבוה יותר
מעשרים אמה. הרמב"ם :

פרק א - משנה ב

[ה] ולעיל פרש דרבנן גזור כו'. הואיל ואין הדבר מפרש בתורה, אף על פי שמקבל מסיני והוא דברי תורה להעניש עליו בענשים ומיתה, מקרי דברי סופרים, כמו שכתב בפסוק משנה ריש הלכות אישות:

פרק א - משנה ג

[ו] לארפו. בגמרא הגרסא לרחבו, והכי מסתבר, דכיון שהאריח חצי לבנה והלבנה מרבעת שלשה על שלשה, ונמצא האריח שהוא המחצה לא פחתה מן הארץ רק מן הרחב בלבד. ועין תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ה

[ז] ומפרש בגמרא דבא להוסיף שאף על פי שהיא ממין שאינה בריאה לקבל בגין כזה, אפלו הכי פשר. ועקומה מפרש בגמרא שעקמימותה חוץ למבוי, ואלו ינטל עקמימותה יש בין זה לזה שלשה טפחים, אפלו הכי רואין כאלו כלה תוך המבוי עומדת. וכלה מתניתין רבי יהודה היא, כן כתב הר"י. אבל הרמב"ם והרא"ש כתבו דככלי עלמא אתיא, אלא צריך דאלו ינטל עקמימותה שלא יהא בין זה לזה שלשה טפחים:

פרק א - משנה ו

[ח] והוא הדין בקורה שצריך שלא תהיה למטה מעשרה, ולא תני בקורה דסמך על משנה זו של לחי ששעורו עשרה פשעור מבוי. הר"י: **[ט]** שאפלו יפליגנו מן הכתל בשלשה דלא ליתני אורא דהאי גיסא ודהאי

גִּיסָא וּלְבַטְלִיָּה כְּדָא שְׁכַחַן בְּמַחְצוֹת הַפְּלָאִים כּוּי, וּמְשׁוּם הֵכִי מַחְמִיר רַבִּי יְהוּדָה, וְאַפְלוּ בְּסוּמְכוּ לְגַמְרֵי לְפִתְלָה בְּעֵי שְׁלֶשָׁה טַפָּחִים בְּרַחְבּוֹ. הֲרִי"כ:

פרק א - משנה ז

[ז] רוח חיים. ולא חישינו שמא תמות, דמיתה לא שכיחא. ושמא תברח או תרפץ תחתייה לא חישינו, דאירי במתוחה באשלי מלעיל, כלומר קשורה בחבלים לכתלי המבוי. עין תוספות יום טוב: **[יא]** ותפוז: **[יב]** וקשה, דלפלוג נמי ברישא. ובגמרא ורי"ף וירושלמי איתא ברישא רבי מאיר אוסר: **[יג]** כדמפרש במשנה ג' פרק ב' דגטין:

פרק א - משנה ח

[ח] שיירא. תרגום ארחת ישמעאלים שירת ערביי. הרמב"ם: **[טו]** והקיפיה. מערב שבת בכלי בהמה כגון מרדעות ואכפין של בהמה, והיא מחצה שהרבה ממנה פרוץ, כגון החלל שבין אכף לאכף, אפלו הכי הוי מחצה ומתר לטלטל בכל הבקעה שהיתה מתחלה פרמלית, שהרי עכשיו היא מקפת לדירה. הרי"כ: **[טז]** עשרה טפחים. מהטעם שכתבו חכמים בספח ריש פרק קמא, דהא דבעינו בשבת מחצה גבוה עשרה מהתם ולפינו: **[יז]** וכן כתב הרמב"ם, ושכן הוא בכל התורה:

פרק א - משנה י

[יח] ומדמאי. דתנו בפרק ג' דדמאי מאכילין את העניינים דמאי [ואת האכסניא דמאי]. ופרש שם הר"ב דאם לנו, חיבין לתקון. והקשה הר"ש מדדמאי דתנו גבה ומלערב שמע מנה דשבתו ולנו אירינו, ואפלו הכי פטורים מדמאי. ונראה לי דלצדדיו קתני, דפטורים מדמאי כשלא לנו, ואם לנו ושבתו חיבין בדמאי, אבל פטורין מלערב. תוספות יום טוב: **[יט]** דיש להו סמך:

פרק ב - משנה א

[א] גָּבְהוּ עֲשָׂרָה כו'. גָּבְהוּ עֲשָׂרָה שָׁאִין נִקְרָאת מְחַצָּה בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה, וְרַחְבּוֹ שֵׁשָׁה טַפְחִים דָּזָהוּ אִמָּה, שָׁאֵף עַל פִּי שֶׁבְּמַחְצַת חִצֵּר סָגִי בְּפֶס אַרְבָּעָה, לֹא דָמִי, דְּהֵתָם בְּחִצֵּר אִיכָּא שְׁלֹשׁ מְחַצוֹת שְׁלֵמוֹת אֲבָל בְּפֶסִי בִּירְאוֹת שָׁרְבוּ פְרוּץ מְכַל צַד מְצָרִיכִין פֶּס שֶׁל שֵׁשָׁה טַפְחִים. רִי"כ: **[ב]** קְשׁוּרוֹת. וְאֵף עַל פִּי שָׁאִין הַפְּרוֹת מוֹשְׁכוֹת בְּעַל בְּשֶׁבֶת אֶפְלוּ הִכִּי מְשַׁעְרִין בָּהוּ, לְפִי שְׁגַם בִּימּוֹת הַחוּל נִכְנָסוֹת שָׁם לְשִׁתּוֹת, וּפְעָמִים שְׁפָשְׁהָצְמֵד הָאֶחָד נִכְנָס לְשִׁתּוֹת מוֹצֵא הַשְּׁנִי שֶׁשֶׁתָּה מְשָׁם וְרוֹצֵה לְצֵאת, וְאִם יֵהִיוּ בֵּין הַדִּיּוּמָדִין פָּחוֹת מִזֶּה הַשְּׁעוֹר יֵבֵאוּ הַפְּרוֹת וְיִפְּלוּ הַדִּיּוּמָדִין לְאַרְץ. הִרִי"כ: **[ג]** הִכִּי תִנּוּ רַבָּנוּ. וּפְרֵשׁ רִשִׁי וְלֹא פָּרָה נִכְנָסֶת וּפָּרָה יוֹצֵאת, דָּאִם כֵּן לֹא הָיָה קְשׁוּרוֹת: **[ד]** רְצוֹנוֹ לומר דָּאלוּ עֲשָׂר אַמּוֹת לְרַבִּי מֵאִיר וְכֵן הַשְּׁלֹשׁ עֲשָׂרָה וּשְׁלִישׁ לְרַבִּי יְהוּדָה לֹא בְּעֵינָן מְצַמְצָמוֹת. וְכֵן הוּא בְּרִשִׁי וְרַמְבַּ"ם:

פרק ב - משנה ג

[ה] סַחַר. בְּפָרֶק ג' דְּשִׁבְעִיעִית מִשְׁנָה ד' גֵּרֶס סַחַר, וְאֶפְלוּ הִכִּי מְפָרֵשׁ (הִרִי"ב) כְּמוֹ סַחַר, אֲבָל הֵתָם אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ בֵּית הָאֶסוּרִים: **[ו]** וְנִקְרָאת מְקַצָּה לְפִי שָׁאִין רַב תְּשֻׁמִּישׁ שָׁם: **[ז]** פְּרוּשׁ לְדִירַת אָדָם לְכַנְיָסָה וְיִצְיָאָה תַּמִּיד. רִשִׁי:

פרק ב - משנה ד

[ח] בור. הוא הגבא [ישעיה ל] שיתפנסו שם המים. הרמב"ם: **[ט]** והקשו בתוספות דאם כן אמאי בעינן שיהיו ראויין לאדם. ויש לומר שאם דלה לצרף בהמה ונשתתרו שם שרי לאדם. אי נמי דתחלת התקון לא התירו אלא לצרף בהמה, אבל בשכבר נתקן לצרף בהמה שרי אף לצרף אדם: **[י]** הינו כשהבור קצרה, אבל אם היא רחבה כל כף שלא יוכל להרחיב רגליו בצדי הבור וירד, מתר לכתחלה לכל אחד מהני פרושים, או לדלות או לתקן. תוספות: **[יא]** חגורה. מחצה, וכן הוא בתוספות, שמפני שמצריכין מחצה מארבע רוחותיה קורא לה חגורה. הר"כ:

פרק ב - משנה ה

[יב] ואף על גב דרבי יהודה נמי תנא חדא לחמרא במשנה ג' וקתני אחריתא במשנה ד' ולא קתני ועוד, התם אפסקוהו רבנן במלתא אחריתא דאיהו לא אירי אלא בפסי ביראות כו'. גמרא: **[יג]** שומירה או בית דירה כו'. שומירה, כעין סכה של שומרי הצאן או השדות או הכרמים בקביעות יומם ולילה כל השנה, או בית דירה לבעל הבית אף על פי שאינה תדירה אלא לפרקים או שתהא סמוכה לעיר בתוך אלפים אמה דיכול בעל הבית ללכת ולטיל בה. הר"כ: **[יד]** אלא בור. רצונו לומר אחד מהם או בור או שיח או מערה. הרמב"ם: **[טו]** ענותנותו תרבונו ומתורתו ילמדנו ובמצוותיו יצונו ויעוררנו להבין ולהשפיל ולירד לסוף דעת הרמב"ם. ועין תוספות יום טוב:

פרק ב - משנה ו

[טז] כבית בור. ואף על גב דלא הקף לדירה, דלא דמי לבקעה, דבקעה לא מסימי מחצותיה אלא בדרך מדרון נכנס לה ויוצא ממנה, אבל בגנה וקרפף יש להם מחצות מעליותא אף לא נעשו על דעת שידיורו בהם. הר"כ: **[יז]** רישא דמתניתין [נדלקמן] נקט אף על גב שהוא דלא פהלכתא. ולענין פסק הלכה דמשנה זו כתב הרמב"ם שכלן דחוליות: **[יח]** ביתו אסור כו'. כתב הרמב"ם רצונו לומר רשותו בחצר. ומוסב על בטל רשותו סתם:

פרק ג - משנה א

[א] ואף על גב דתחומין חמירי, שיש להם סמך מן המקרא, הקלו בתחומין שאינה אלא לדבר מצוה. תוספות. והא דקרי ליה ערוב, לפי שהוא מערב התחומין שלא היה יכול לילך בו תחלה עם התחום שהיה יכול לילך בו. המגיד משנה: **[ב]** חוץ כו'. דטעמא דערובין משום דדעתו ודירתו במקום מזונותיו הוא, ונעשה המערב כאלו אוכל ושובת שם במקום שהניח הערוב, ומשם יש לו אלפים אמה לכל רוח, והלכך דבר [מזון] בעינן. רש"י: **[ג]** דכלה ספקא משום עצמות הוא, שהבשר כבר נרקב כמה שנים, ועצמות בלא בשר אין מטמאין באהל אלא במגע, וכשמנפח לפני רגליו אם יש עצם גדול נראה הוא ויזהר שלא יגע בו רגליו, ואם עצם קטן הוא נדחה בנפיחה ואינו מסיטו ברגליו, ואם מכסה בעפר אינו מטמא, דהא עצם כשעורה אינו מטמא אלא במגע. רי"כ: **[ד]** בעגלות, מבעוד יום (רש"י). ועין ריש פרק ח' דאהלות שצריך שמחזיקים ארבעים סאה כו', ופריך בגמרא היכי מיתי לה כו', ומדנקט רבי יהודה ולאכל שמע מנה דראוי לאכלו בעי, ומשני בפשוטי כלי עץ שאין ברחבן טפח, דלא מקבלי טמאה ואין מביאין את הטמאה: **[ה]** וכל תשמישי המת אסורין בהנאה [דנפקא לן] מותמת שם מרים, וגמר שם שם מעגלה ערופה. רש"י:

פרק ג - משנה ב

[ו] ובתרומה. כן הגרסא בספרים מדיקים וברי"ף. והכי מסתברא, דמאי שגא תרומה מחלה. ומתניתין [דוהכהנים בחלה ובתרומה] כסומכוס, ואינה הלכה. ועין תוספות יום טוב: **[ז]** הטעם דערובי תחומין הואיל ואסמכוהו אקרא החמירו ולא הימנוהו רבנו לקטן. תוספות. והרי"כ פירש דערובי חצרות דקני ממילא כדתנו בפרק ו' משנה ה' בעל הבית שהיה שתף עם שכניו אין צריך לערב, ולפיכך קטן גובה אותו ולא אכפת לן שהרי הוא אין צריך שיאמר בו כלום, אבל בערובי תחומין צריך הוא שיאמר במקום

ערובי זה תהא שביתתו של פלוני, והוא לאו בר דעת הוא:

פרק ג - משנה ג

{ח} הינו במקום מצוה, כמו שכתב הרמב"ם: **{ט}** הכי מוקים בגמרא. וקשה, לפלוג ולתני באילן גופיה בין העומד ברשות הרבים לעומד בכרמלית:

פרק ג - משנה ד

{י} חוץ לתחום. אפלו תחומים דרבנן, ואפלו לרבי דאמר כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו בו כו', מכל מקום לא הוי ערוב אף על גב דבין השמשות מצי למשקליה ואתויי, כיון דאם קנה שביתה במקום שנתגלגל הערוב היה עומד עתה חוץ לתחום ואין לו אלא ארבע אמות, הלכך תקינו רבנן שלא יהא ערוב אלא כשהוא בתוך התחום. תוספות: **{יא}** וכתב הר"י שיש לו ארבע אמות כנגד כל העיר, שהוא מפסיד, ולא דמי למי שיצא חוץ לתחום דאמרינן במתניתין סוף פרק ד' דאפלו אמה אחת לא יכנס, דהתם אין ראוי לתת לו ארבע אמות יותר שהרי נתכונן לשבת בעיר שהיא עולה לו כארבע אמות, ואם יצא חוץ לתחום כבר הוא גם חוץ לארבע אמות, אבל הכא שהיה רוצה לעקר את עצמו מן העיר ראוי לתת לו במקום שמניח שם ערובו ארבע אמות, ששם הוא ביתו: **{יב}** בגמרא. ונראה לפרש דחופר בכלי, והוא תולדה דחורש. תוספות יום טוב: **{יג}** חמר גמל. משום דסבירא ליה תחומין דאורייתא. והא דמטהר בספק טמאה דאורייתא במשנה ז' פרק ה' דטהרות, התם תרי חזקות לקלא, דהעמיד מת על חזקתו שהיה חי והעמיד הנוגע על חזקתו שהיה טהור, והכא חדא חזקה, דהעמיד תרומה על חזקתה, אבל ליכא עוד חזקה ולומר העמיד גברא אחרותו שערב. גמרא:

פרק ג - משנה ה

יד ובירוש למי, כפי מתניתין מתנה אדם על [ערובין]: **טו** בדרבנן. ויתחומין דרבנן פדסתם פרק ה' משנה ה': **טז** ואם כו'. אצטריד, אפלו אחד רבו מבק. תוספות:

פרק ג - משנה ו

יז שני ערובין. כגון דאנח ליה בסוף אלה אמה לכאן [ולסוף] אלה אמה לכאן. דאי לא תימא הכי אלא דמנח ליה לסוף אלפים לכאן נמצא שמפסיד כל האלפים של צד אחרת והרי אינו יכול לילך ביום האחד אל מקום הערוב של יום השני, ואנו בעינן שיהא הוא וערובו במקום אחד בשעה שיקנה הערוב, וכדתנן במשנה ד': **יח** משום יום טוב שחל להיות אחר השבת נקיט ליה, שאי אפשר לו ביום השבת להוליך הערוב. אבל ביום טוב שלפני השבת יכול לטל אותו הפת עצמו, שכבר נקרא עליו שם ערוב, ולהוליכו לרוח אחרת. ועין תוספות יום טוב: **יט** פלומר לאיזה רוח שערב אינו רוצה להפסיד האלפים שכנגדו כו', אבל לעולם אין כאן הפסד אלא אלפים מצד אחד, והינו אותן אלפים [שברוח] שהיא כנגד אותה שערב בה: **כ** טעמו דאלו על ידי עצמו הא קימא לן דעקר ערוב ברגל ואינו צריך פת: **כא** משתפר. וכל שכן לרבי אליעזר בעינן שיהיה קים בין השמשות דשני, כמו שכתב הרמב"ם, שאם אינו קים אין כאן ערוב ליום שני דהא קדשה אחריתא היא, הלכך האי משתפר כו' לא אמרו חכמים לאפוקי מדרבי אליעזר, אלא מלתא אגב אורחא קאמרי:

פרק ג - משנה ז

כב האמת בא להודיענו [כדמיתנו] בהדיא בגמרא כו'. אבל לענין פרוש המשנה לא אכפת לן ולא מידי, דהא אפשר להיות דחכמים דלעיל דמספקא להו ביום טוב ושבת דאינהו גופיהו סבירא להו בשני ימים דראש השנה דודאי כיומא אריכא הו. תוספות יום טוב:

פרק ג - משנה ח

[כג] ועוד אמר רבי יהודה. וצריכא, דאי אשמעינן בערוב בהא קאמר רבי יהודה משום דלא קעביד מידי, אבל כלפלה דמחזי כמתקן טבלא אימא מודה להו לרבנן. ואי אשמעינן הני תרתי משום דליכא למגזר עליהו, אבל ביצה דאיכא למגזר בה משום פרות הנושרין ומשום משקין שזבו אימא מודה להו לרבנן, קא משמע לן. גמרא: **[כד]** ולא הצרכו לומר ביום שני אם היום קדש כו' אלא כדי שיתן אל לבו שהיום קדש ולא יזלזל במלאכה, כדי הנה לו שיאמר אם היום חל תהיה זו תרומה על זו. הרי"כ: **[כה]** וליכא למימר מגו דאתקצי לבין השמשות אתקצי לכליה יומא כדאיתא בסוף פרק ג' דשבת, דהתם האי יומא דשבתא דאסרינן ביה ודאי קדש ובין השמשות הוא הספק אמרינן מגו כו', אבל הכא יום השני שבו נקום ונאסר הוא עצמו הספק, הלכך ליכא למימר מגו כו'.

פרק ג - משנה ט

[כו] אם למחר. כדי שלא יראה בתפלתו כשקרן. הרי"כ: **[כז]** בגמרא הטעם דזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. ופרשו התוספות דבראש השנה כתיב [ניקרא כג] זכרון תרועה, ובראש חדש כתיב [במדבר י] והיה לכם לזכרון וגו' ובראשי חדשיכם. הלכך כשיאמר בתפלה יום הזכרון הזה עולה לשניהם: **[כח]** דאתי לזולתי ביה בשני אי מחזיקינן ליה בספק, אבל כי אמרינן סתמא מחזיקינן להו בקדשה אחת. גמרא:

פרק ד - משנה א

[א] נְתַנּוּהוּ. לְפִי שְׁדָרְךָ הוּא כְּשִׁמּוּלִיכִין הָאָדָם מוּלִיכִין אוֹתוֹ אֶל עִיר, הִלְכָךְ קִתְּנֵי הוֹלִיכוּהוּ גַבֵּי עִיר. אֶלָּא שְׂאָם אֶרֶע לְפַעֲמִים שְׁלֵא יוּכְלוּ לְבֹא אֶל עִיר אוֹ מִפְּנֵי סִבָּה וּמִקְרָה שְׁיִתְּנוּהוּ לְמִקּוֹם אַחֵר הַמְּשֻׁתָּמֵר כְּמוֹ בְּדִיר אוֹ סֹהַר, לְכָךְ תִּנְי גַבֵּיחוֹ נְתַנּוּהוּ: **[ב]** וְאִין הֲכִי נִמְי דְּבַעִיר נִמְי גְּזָרוּ דְּהָא וּדְאִי מְשֻׁמַע דְּאֶכְל מַה שְׁהִזְכֵּר בְּדַבְּרֵי רַבּוֹן גְּמִלְיָאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה קִמְפְּלָגִי, וְנִקְטִי חֲדָא מִתְּרַתֵּי בְּבִי דְּתַנָּא קַמָּא, וְהוּא הִדִּין לְאִידָךְ. תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **[ג]** לְפִי שְׂאִינוּ דוֹמָה לְדִיר וְסֹהַר אֶלָּא כְּשֶׁהִיא קְבוּעָה בְּנִמְל כְּמוֹ שְׁפִתְבַּ הַרְמַבֵּיִם. אִי נִמְי כְּפִרוּשׁ רִשְׁיִי דְּכְשֶׁהִסְפִּינָה מְהִלְכַת כְּשִׁעוּקָר רַגְלוֹ קָדָם שְׁיִנְיָחָהוּ מוֹצִיאָתוֹ הַסְפִּינָה מְאַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלוֹ וְנִכְנַס בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת עַל כְּרָחוּ, וְהוּי כְּמוֹ שְׁהוֹצִיאָהוּ לְסִטִּים וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ תְּדִיר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת אַחֲרוֹת, שְׁנוֹתְנִין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, וְכֵן לְעוֹלָם: **[ד]** [וּטְעָמָא] כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא דְּלִמָּא עֲמָדָה פְּתָאוּם וְלָאוּ אֲדַעְתִּיהוּ. וְלִטְעָמָא דְּשַׁבְּתוֹ בְּאֹוִיר כּוּי נִרְאָה דְּהוּאִיל וְנִצָּאוּ חוּץ לְתַחוּם רְצוּ לְהַחְמִיר, שְׁלֵא תִטְעָה וְלֹא תַחֲלַק בֵּין יוֹצֵא לְחוּץ לְתַחוּם וְשַׁבְּת בְּמַחְצוֹת הֵהוּן מִבְּעוֹד יוֹם כְּמוֹ בְּסִפִּינָה לְהִיכָא דְּלֹא שַׁבְּת כְּמוֹ בְּדִיר וְסֹהַר וְתַתִּיר הַכֹּל:

פרק ד - משנה ג

[ה] גִּמְרָא. וְטְעָמָא שְׂמָא יִרְגִישׁוּ בְּהֵם הָאוּיָבִים שְׁיִצָּאוּ וְיִרְדְּפוּ אַחֲרֵיהוֹן וְאִין כְּלִי זֵין בְּיָדָם לְהַצִּיל. וְלְמִקּוּמוֹן הֵינוּ לְמִקּוֹם שְׁנַתְנוּ לְהֵם חֲכָמִים, שְׁהוּא עַד אֲלָפִים אַמָּה. וְעִין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה ד

[ו] וְהַמְדִידָה הוּא מְהִלְךְ אֲלָפִים פְּסִיעוֹת בֵּינוּנִית שְׁלֵא יִרְחִיק רַגְלִיו, וְזֶה שְׁעוֹר אַמָּה אַחַת בֵּין רַגְלֵי לְרַגְלֵי. הָרִי"כ: **[ז]** יִכְנַס. בֵּינוֹן שְׁאֵלוּ הָיָה יוֹדַע שְׁהָעִיר תּוֹךְ תַּחוּמוֹ לֹא הָיָה קוֹנָה שְׁבִיתָה אֶלָּא עִם בְּנֵי הָעִיר, הָרִי הוּא כְּמִי שְׁקָנָה שְׁבִיתָה עִמָּהֶם. בֵּית יוֹסֵף:

פרק ד - משנה ה

ה ומטעמא אחריןא, הואיל ונעור קונה ישן נמי קונה, כדפרש רש"י: **ט**.
הינו בלא ראשו, ובפשוט ידים (ורגלים) נכנס הראש. תוספות: **י** והוא
באמצעו. נטר עד הקא והוא הדין לבתרי בבי דבמשנה קמיתא: **יא**
ומודה רבי יהודה. והינו [דאיכא ביניהו דרבי יהודה וחכמים] דרבנן סברי ארבע
לכל צדדיו הינו שמנה על שמנה, ורבי יהודה סבר לחד רוח ותו לא:

פרק ד - משנה ו

יב דחפציו כרגליו כדתנן [ביצה פ"ה מ"ג] הבהמה והפלים כרגלי הבעלים:

פרק ד - משנה ז

יג וחשכה לו הינו אם ירצה לילך לביתו, אבל לעקרו של אילן אזיל.
ואיכא דאמרי בגמרא דחשכה לו אם ילך מעט מעט אבל פי רהיט מטי
להתם, וכן הספמת הפוסקים: **יד** והא דבפרק ג' משנה ד' אפלו למאן
דאמר דספק ערוב אינו ערוב מכל מקום יש לו אלפים שמביתו כמו שכתב
הר"ב שם, ולא אמרינן שלא יזוז ממקומו, התם פעומד בעירו לא עקר
דעתו מעירו, ודעתו שאם לא יקנה לו שם שביתה שיהיה לו תחום ביתו.
תוספות: **טו** אלפים אמה. דהא עקר ערוב ברגל כדמסקינן במשנה ט',
והא דדחוק הוא דחשכה לו שרינן ליה באומר שביתתי כו':

פרק ד - משנה ח

טז זכה לו. וקא משמע לן שאין נקרא זה שביתה בטעות כדאמר רבי
יהודה במשנה ד', דלא דמי מי שהוא סמוך לעיר ולא ידע, דנכר לכל
ומפרסם ששביתתו בטעות, מה שאינו נכר ולומר דאלו היה יודע האילן או
הגדר לא היה אומר תהא שביתתי במקומי. הרי"כ: **יז** ולא קשיא אמה

שְׁפָתַי בְּפֶרֶק ג' מִשְׁנֵה ה' דִּתְחוּמֵי דְרַבְנָן. שְׁהָרִי כָּתַב הַטּוֹר סִימָן שְׁצ"ז
דְּקָרְאֵי אֶסְמִכְתָּא בְּעֵלְמָא:

פרק ד - משנה ט

{יח} כְּלוּמַר וּפְלוּגְתִּיהוּ בְּאוּמַר שְׁבִיתְתִּי בְּמִקוּמֵי [וְאֵינוֹ] עֲנִי, שְׁיֵשׁ לוֹ פֶּתַת : **{יט}**
הָכִי קָאָמַר, אָף עַל פִּי שְׁיֵשׁ עֲמוֹ פֶּתַת הָוִי כְּמִי שְׁאִין עֲמוֹ פֶּתַת, הוֹאִיל וּבִדְרָךְ
הוּא וְחֶשְׁכָּה לוֹ, כְּדַמְסִיק שְׁהָיָה יָכוֹל לְרוּץ. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : **{כ}**
הָעֲנִי כו'. אֶתְאַן לְרַבֵּי מְאִיר, וּכְלוּמַר בְּזוֹ אָמְרוּ הָעֲנִי כו', אֲבָל עֶקֶר עֲרוּב
בְּפֶתַת גְּמִירָא וְטַעְמִיהָ דְּכִיּוֹן שְׁמַבִּיא פֶּתַת גְּלַה דְּעֵתוֹ וְנִכְרַ שְׁרַצוֹנוֹ לְשִׁבְתָּ שָׁם.
אֲבָל כְּשֶׁמְעַרְב בְּרַגְלֵיו אָמְרוּ אֵינְשֵׁי אִם תִּלְמִיד חָכֵם הוּא שְׁמַעְתִּיהָ
מִשְׁכִּתִּיהָ, וְאִם עִם הָאָרֶץ חֲמוּרוֹ אֶתְאַבִּיד לִיהָ וְהוֹלֵךְ לְבַקְרוֹ שָׁם. וְרַבֵּי
יְהוּדָה סָבַר כִּיּוֹן שְׁטוּרְחָ הוּא בְּעֵצְמוֹ יֵשׁ הַפִּירָא יוֹתֵר מִשְׁשׁוֹלַח שָׁם [שְׁלִיחַ]
וּבִידּוֹ פֶּתַת :

פרק ד - משנה י

{כא} וְחִזְרָ [בֵּן] מְלַלְכַת הַיּוֹם, אֲבָל דְּעֵתוֹ לִילְךָ לְמַחֵר : **{כב}** כְּלוּמַר דְּלֹא
אָמְרִינוּ נְמַלְךְ הוּא שְׁלֹא לְקִנּוּת שְׁבִיתָהּ, אֶלְא אָמְרִינוּ דְּבִדְעֵתוֹ עוֹמֵד.
הַרְמַב"ם :

פרק ד - משנה יא

{כג} וְדְכוּתִיהָ שְׁלֵשׁ לֹא יִכְנֵס, אִם עוֹמֵד בְּאֶמָה הַשְּׁלִישִׁית. גְּמָרָא : **{כד}** וְזָה
לְשׁוֹן הַרְי"כ, לֹא יִכְנֵס, אִם אָמַר שְׁבִיתְתִּי בְּעִיר לֹא אָמַר כְּלוּם שְׁהָרִי הוּא
חוּץ [לְמִקוּם] שְׁסִיִּים יוֹתֵר מֵאֶלְפִים אֶמָה, וּבְמִקוּמוֹ נְמִי לֹא קִנֵּי שְׁבִיתָהּ. וְזוֹ
הִיא פְּנוּת הַר"ב בְּמָה שְׁפָתַי שְׁהָרִי גְּלַה דְּעֵתוֹ, רְצוֹנוֹ לּוּמַר שְׁאָמַר. וְעֵין
תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב : **{כה}** אֶלְא כְּלוּמַר לְפִי סְבַרְתָּ הָאָדָם שְׁיִוְכַל לְשַׁעַר עַד
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת וְלֹא יוֹתֵר, אֲבָל אֶפְשָׁר לְפָחוּת וּלְשַׁעַר, שְׁאִי אֶפְשָׁר

שִׁיטְעוּ כָּל כָּד: [כו] לֹא רָאָה [בְּזָה] דְּבָרֵי רִשְׁיִי וְהָרִי"כ שֶׁכָּתְבוּ וְזֶה לְשׁוֹנָם, אֲמַרְיֵנוּ לְקָמוּ בְּפֶרֶק ה' אֵין מוֹדְדִין אֶלָּא בְּחֶבֶל שֶׁל חַמְשִׁים אֲמָה [אַרְבַּעִים חֲבָלִים יֵשׁ לְאַלְפִים]. וְכָל חֶבֶל וְחֶבֶל מִתְמַעֵט שְׁתֵּי אַחִיזוֹת, זֶה תּוֹפֵס מִכָּאן וְזֶה מִכָּאן. וְהָאֲחִיזָה טַפַּח וְחֻצֵי אֶצְבַּע. הָרִי חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמּוֹת: [כז] כְּדַמְתְּרָגְס [בְּמִדְבָּר לַח] וּמִדַּתְּם חוּץ לְעִיר, וּמִשְׁחַתְּנוּ מִבְּרָא לְקַרְתָּא:

ה

פרק

פרק ה - משנה א

[א] וְאַפְלְהוּ קְאִי, וְלֹאוּ דְּוָקֵא בְּקֶרְנוֹת שְׁהוּ קָרוּ זְוִית, אֶלָּא הוּא הַדִּין בְּאַמְצַע: [ב] הֵינּוּ אַרְבַּעַה טַפְחִים, כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּפֶרֶק ב' מִשְׁנֵה ה': [ג] וְגִשְׂרִים. שְׁהוּ מְכַסִּין מְלַמְעָלָה. וְיֵשׁ לוֹ כְּתָלִים מְאַרְבַּע רֹחוֹתָיו, אֶלָּא שְׁהַכְּפָה חֲלוּלָה, וְיֵשׁ בְּכְתָלִים פְּלוּשׁ שְׁהַמִּים יַעֲבְרוּ תַּחְתָּיו אוֹ בְּנֵי אָדָם, וְיֵשׁ תַּחְתָּיו דִּירָה לְמוֹכֵס. הָרִי"כ: [ד] וְקִשָּׁה [לְגַרְסָתוֹ דְּגַרְסֵי אוֹתָן], הָא תְּנָא לִיה פֶּרֶק ד' מִשְׁנֵה ח', וְנִסַּח אַחַר [גַּרְסֵי] אוֹתָהּ, וּפְרִשׁ הָרַמְבַּ"ם רְצוֹנוֹ לֹמַר כִּי כְּשֶׁתְּהִיָּה הַמְּדִינָה עֲגָלָה שְׁיַעֲשׂוּ בּוֹ מְרַבַּע דְּבוּק לָהּ וְאָז יִמְדְּדוּ חוּץ לְמְרַבַּע אֲלָפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ וּמְרוּיָחִים אֲנִשֵּׁי הַמְּדִינָה אוֹתָן הַתּוֹסְפוֹת שְׁיִוְסִיפוּ הַמְּרַבַּע עַל הָעֲגָלָה שְׁבַתּוֹכוֹ: [ה] אֵין לֹמַר כְּפִשׁוּטָה, שְׁהָרִי אִם לְצַד אֶחָד מִהָעִיר אֲלָפִים, כְּשֶׁנֶּעְגַל כָּל סְבִיבוֹת הָעִיר מִמְּקוֹם שְׁכָלוֹ אוֹתָן אֲלָפִים, אֵין סַפֵּק שְׁלֹכַל צְדָדֵי הָעִיר יִהְיֶה אֲלָפִים, אֶלָּא הֵינּוּ לֹמַר שְׁכָשְׁהוּ עֲגָלוֹת הוּא מִפְּסִיד הַזְּוִיּוֹת וּכְשֶׁהוּ מְרַבַּעוֹת נִשְׁכָּר הַזְּוִיּוֹת, דְּכָל אֲמַתָּא בְּרַבּוּעַ אֲמַתָּא וְתָרֵי חַמְשֵׁי בְּאַלְכֶסוֹן, נִמְצָא כְּשִׁיּוּצָא [מִהָעִיר] כְּנֶגֶד הַזְּוִיּוֹת לְלַכֵּת בְּאַלְכֶסוֹן מִהַלְדָּ אֲלָפִים וּשְׁמִנָה מֵאוֹת אֲמָה, וְאִם הֵינּוּ עֲגָלוֹת לֹא הִיָּה יָכוֹל לְהַלְדָּ בְּשׁוּם צַד יוֹתֵר מֵאַלְפִים. בֵּית יוֹסֵף: [ו] טַבְּלָא מְרַבַּעַת. בְּעִיר מְרַבַּעַת עֲסָקִינָן, שְׁאֵין בָּהּ אֶלָּא אֲלָפִים עַל אֲלָפִים, דְּהוּוּ נִמִּי תַּחּוּמִין מְרַבַּעִין, וְאִם אֵינָה מְרַבַּעַת כְּגוֹן שְׁהִיא יִתְרָה עַל אֲלָפִים לְאַרְכָּה אוֹ פְּחוּתָה מֵאַלְפִים, לֹא הוּוּ מְרַבַּעִים, דְּתַחּוּמִין מְרַבַּעִים לֹאוּ דְּוָקֵא שְׁיִהֵא אַרְכּוֹן פְּרַחְבּוֹ, שְׁהָרִי רַחְבּוֹן לְמִדַּת הָעִיר הִיא כּו', אֶלָּא מְרַבַּעִים דְּקַתְּנֵי לְמַעוּטֵי עֲגָלִים. רִשְׁיִי:

פרק ה - משנה ב

[ז] קרפף. הוא צלע מצלעות מרבעות מדת בית סאתים והוא שבעים ושירים. הרמב"ם. עשאו שם משתף או משאל, דבפרק ב' משנה ג' פרש כהר"ב שם ונלמד מענינו:

פרק ה - משנה ג

[ח] ודקתני בין שנים החיצונים הכי קאמר, אם יש אור בין שני החיצונים כדי להתמלאות אמצעי ולעמד אור הנשאר בין אמצעי לחיצונים על מאה ארבעים ואחת ושליש לכאן ומאה ארבעים ואחת ושליש לכאן, דהינו שתי קרפפות לשניהן, רואין כו', אבל אם רבה אור יותר מכאן לא אמרינן רואין. רש"י:

פרק ה - משנה ד

[ט] חמשים אמה. בגמרא אסמכינהו אקרא דכתיב [שמות לו] בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן ורחב חמשים בחמשים, ומדלא אמר חמשים חמשים ילפינן מניה תרתין, הך דהקא והא דמשנה ה' פרק ב': **[י]** המכון אם אינו רחב כי אם חמשים אמה: **[יא]** רצונו לומר עד אלפים, והכי איתא בגמרא. [וכתב] הרי"כ ואם רצה לירד בשפת במדרון הגיא יכול לירד שם ואחר כך יוצא משם ומשלים תחומו כאלו לא ירד בגיא: **[יב]** מבליעו. כמו בהבלעת הגיא שעומדים על שני שפתי הגיא מזה ומזה שנמדד השטח הרחב [בעליונו] ולא הקצר כו', ודכותיה בהר כשמבליעו [נמדדהו בתחתיתו בשטחו הרחב], וכיצד יעשה, זוקף יצ גבוה בשפתו מזה ועץ אחר כנגדו בשפתו מזה ומותח החבל מזה לזה. תוספות, ועין תוספות יום טוב: **[יג]** גמרא. והטעם משום דניחא תשמישתיה לעלות במדרונו כו'. הרי"כ. ומה שכתב אבל כו' אינו מבליע וכו' הינו טעמא לפי שקשה לעלות עליו ולמדדו על גבו כפרוש הרי"כ. ושעור האמד הוא עד חמשים אמה, אבל יותר מחמשים מקדרין. טור: **[יד]** להבליעו. בחבל של חמשים אמה. טור. וקאי נמי אגיא וגדר, דקדור שיך נמי בהו. ומיהו בגיא לא אכפת לן בין מתלקט עשרה מתוך חמשה או פחות. טור: **[טו]** וטעמא מפרש בגמרא, מפני שהן של תורה: **[טז]** וזה לשון רש"י, דמשוה מדת החר כאלו הוא נקוב במקום מעמד רגלי

הַעֲלִיּוֹן, וְנִמְצָא לְבוֹ בְּמָקוֹם שְׂרָגְלָיו עוֹמְדוֹת שָׁם עֲכָשָׁיו. וְכִשְׁנוֹתָן הַחֲבֵל
עֲכָשָׁיו כְּנֶגֶד מְרָגְלוֹתָיו הָיָה לִיָּה כְּאֵלֵינוּ נוֹתֵן אוֹתוֹ כְּנֶגֶד לְבוֹ בְּקֶרְקַע חֲלָקָה
כְּדָרָךְ כָּל הַמוֹדְדִין:

פרק ה - משנה ה

{יז} חֲכָמִים. מְדַאֲוֵרֵתָא לֹא מִיתְסָרִי מִיָּדִי, וְאִינְהוּ גְזוֹר, הַלְכָךְ אֲזַלִּינָן בְּהוּ
לְקָלָא. רְשָׁיִי. וּמִיָּהוּ אִיכָא דְסָבִירָא לִיָּה דְעַד שְׁלֵשׁ פְּרָסָאוֹת מְדַאֲוֵרֵתָא:

פרק ה - משנה ו

{יח} דְלָמָא הֲדָרָה וּמִתְעַבְּדַת שֶׁל רַבִּים וְאֵתוּ לְעֵרוּבֵי כְּלָה: **{יט}** כְּמִפְרָשׁ
בְּסִפְרָ יְהוֹשֻׁעַ, צָנָן וְחֲדָשָׁה וּמִגְדֵל גָּד:

פרק ה - משנה ז

{כ} לְבָנוּ. מִבְּעוֹד יוֹם. רְשָׁיִי: **{כא}** וּלְבֵיתוֹ כּוֹ'. וּבִגְמָרָא ^[פְּרִיָּד] הֵיכָא מְשַׁכַּחַת
לָהּ, כְּגוֹן דְּקָאֵי בֵיתוֹ בְּאֶלְכָסוֹנוֹ, שְׂרָאוּבִין עוֹמֵד בְּמִזְרַח בֵּיתוֹ וְעֵרוּבוֹ מוֹשֵׁךְ
לְמַעַרְב יוֹתֵר מִבֵּיתוֹ, וְאֵף עַל פִּי כֹן פְּעָמִים שְׁהֶאֱלַכְסוֹן רַב וְהוּי בֵּיתוֹ רְחוֹק
מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִעֵרוּבוֹ: **{כב}** כְּלוֹמֵר לְמַעַרְב הָעֵרוּב:

פרק ה - משנה ח

{כג} כְּלוֹמֵר עַל הָאֲרְבַּע אַמּוֹת אֵלּוּ מְשַׁלְּמִים. דְּלָאוּ כְּהָרִי"כ שְׁפַתְבּ דְּאֵף עַל
גַּב דְּאֲמָרִינָן כְּאֲרְבַּע אַמּוֹת דְּמָיָא, לֹא שְׁנַחֲשֵׁב אוֹתָן כָּלֵל, אֶלָּא מְדַכְתָּב

ומשלימין רוצה לומר שנחשב אותן הארבע אמות (וכן כתבו הר"מ והטור):

ו

פרק

פרק ו - משנה א

[א] בערוב. דדבר תורה מתר לטלטל בלא ערוב, ושלמה ובית דינו תקנוהו כדי שלא יטעו לומר כשם שמותר להוציא מחצרות לרחוב המדינה ושוקיה כד מתר להוציא ממדינה לשדה, ויחשבו שהשוקים והרחובות הואיל והן רשות לכל הרי הן כפשות, ויאמרו שחצרות בלבד הן רשות היחיד, וידמו שאין הוצאה מלאכה ושמותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, לפיכך תקן שכל רשות היחיד שתחלק בדיוורין ויאחז כל אחד ואחד בה רשות לעצמו וישאר ממנו מקום ברשות כלן ויד כלן שנה בו, כגון חצר לבתים, שנחשב אותו המקום כאלו היא רשות לרבים. וכל מקום שאחז אחד מן השכנים (וחלקו) לעצמו שהוא בלבד רשות היחיד ויהיה אסור להוציא מרשות שחלק לעצמו לרשות שיד כלן שנה בו כו' עד שיערבו מערב שבת, כלומר שכלנו מערבים ואכל אחד לכלנו, וכמו שאנו שוין במקום הזה כד כלנו שוים בכל מקום שאחז כל אחד לעצמו, והרי כלנו רשות אחת. ובמעשה זה לא יבאו לטעות ולדמות שמותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. הרמב"ם פרק א' מהלכות ערובין: **[ב]** בגמרא, וטעמא, לפי שפחות משנה פרוטה חשוב להם מחמת קמצנותם: **[ג]** שהשכירות כבטול רשות הוא, שאינו אלא הפר, ולפיכך שוכרים אפלו בפחות משנה פרוטה. הרמב"ם:

פרק ו - משנה ב

[ד] במבוי. ובטל לנו רשותו. רש"י והרמב"ם: **[ה] הפלים.** והחזיקו בו, ושוב אף על פי שיוציא הוא לא יוכל לחזר מבטולו כיון שכבר החזיקתם בו. גמרא. ומה שכתב הר"ב בדברי תנא קמא ועשו צרכיכם, אגב שיטפא

פרק ו - משנה ג

[ו] כלומר לאפוקי מדרבי אלעאי דסוף פרק ב' : **[ז]** שאחד נותן. גמרא הא תו למה לי, ומשני משום שנים נותנים, לאשמעינן דלא גזרו דלקמא וטלו נמי. ואין נוטלין, יתירא, לאשמעינן דאף על גב דאמר ליה קני על מנת להקנות לשני, דמהו דתימא שליח נשוייהו, קא משמע לן כיון דלא קנה איהו לאשתרוי לא לא מצי לאקנויי:

פרק ו - משנה ד

[ח] במזיד אוסר. הינו בדלא החזיקו כבר, שאם החזיקו והוציאו מבתיהם לחצר שוב אינו יכול לאסר כדפרש הר"ב במשנה ב', ואפלו לרבי יהודה:

פרק ו - משנה ה

[ט] גמרא. וסיפא יין ושמן לאו דוקא, דהוא הדין יין ויין בשני כלים, אלא אורחא דמלתא נקט, ועוד דלא הצריך לפרש דסתמן בשני כלים. תוספות : **[י]** גמרא. כלומר לערב דירתן לעשותן אחת, אבל שתופי מבואות אינו אלא לשתף רשות החצרות שבמבוי ולא רשות הבתים, וחצר לאו בת דירה היא. רש"י : **[יא]** זה לשון הרמב"ם, שהרי אין התינוקות מכירין מה נעשה במבוי, לפיכך אם נשתתפו במבוי בפת סומכין עליו ואין צריך לערב בחצרות שהרי התינוקות מכירין בפת. כלומר ויודעין שמשום השתוף של פת מטלטלין כו', אבל לין ושאר דברים אין לתינוקות הכירא כי אינם משגיחים בהם רק על הפת עיניהם, ודלא כמאן דאמר בגמרא דאף על גב דיין בחצר לא חזי, מגו דחזי למלתיה בשתוף סמכינן עליה בחצר :

פרק ו - משנה ו

{יב} רש"י. דאם לא כן לא היו צריכין לתת ערוב אלא שני הפנימיים, משום דהחיצונים היו כבית שער שלהם, ותנו במשנה ד' פרק ח' דבית שער אינו אוסר, ומיהו אותו שלפני הפנימי לא מקרי בית שער. תוספות: **{יג}** משום דאם לא כן, שאין עוד דיוורין בחצר, אינן צריכין ערוב כלל. ועין במשנה דלקמן דבעינן נמי שלא יתנו הערוב בטרקליון זה. גמרא: **{יד}** וחדרים ועליות דמתניתין כעין חדרים וכעין עליות, ומאי ניהו, מחצות המגיעות לתקרה. גמרא:

פרק ו - משנה ז

{טו} משמע דתרתני בעינן, שיהיו חלוקים בלינה ושלא יאכלו כו' ממש, אבל אם חסר אחת משתייהן כו' לעולם אין צריך לערוב הואיל ובדבר אחד אינן חלוקים, או בלינה או בפת. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ח

{טז} ומירי בנשתתפו בינו, דאלו בפת סומכים לעולם כדפרש הר"ב לעיל במשנה ה': **{יז}** ואסורין במבוי. ואין אומרים שיועיל הערוב במקום שתוף כיון שהרב נשתתפו, דהכא אין הטעם שלא תשתכח אלא שלא שיהי למימר שנסמך על הערוב במקום שתוף, דערוב שערב כל חצר לעצמו היאך יתיר לטלטל במבוי, והרי אפלו מחצר לחצר שלא דרך מבוי אסור לטלטל. בית יוסף. ועין תוספות יום טוב: **{יח}** נטר לה עד הכא אף על גב דכלה משנה ה' דלעיל מתניה לענין שתוף מבואות ותנו נמי ריש פרק ג' בכל מערבין ומשתתפין, מפל מקום מבואות בהדיא לא תנו עד הכא:

פרק ו - משנה י

יט ואין לעבב בגדה מחמת שנשתתפה עם בני החיצונה, דיכולה לומר להן לתקוני שתפתיך ולא לעויתתי. גמרא: **ב** ומסיים רש"י ואם היו שנים אפלו בחיצונה גזרינן דלמא אתי למשרי שנים בפנימית ואחד בחיצונה. ופרוש אחד רצונו לומר הוא וכל אנשי ביתו, שהם כמו אדם אחד. הרמב"ם:

ז

פרק

פרק ז - משנה א

א דמשום הכי הדר תני פחות מארבעה כו', והא מרישא שמעינן לה, אלא לאשמעינן דאפלו קצת כו'. גמרא: **ב** גמרא. ונראה מזה דשני בתים בלא חצר נמי צריכין ערוב, וכן מוכח ריש פרק ט' דלכלי עלמא אפלו לרבי שמעון דמקל בגגות כו' שאינם צריכים לערב משמע דדיוורין שתחת הגגות דהינו הבתים שצריכין ערוב. וקשה להרמב"ם שהבאתיו ריש פרק דלעיל דמוכח שלא תקנו שלמה ובית דינו אלא כשיש דיוורין חלוקין אצל מקום שיד כלן שוות בו כו'. ואולי שזה [שכתב לעיל הינו] גזרת שלמה ובית דינו, והד דהכא מגזרת חכמים:

פרק ז - משנה ב

ג ולפי זה בפחות מארבעה דמתרין להוריד הינו אפלו לבתים, וכמו שכתב הרמב"ם: **ד** עד עשר אמות. ונשאר מן הפתל משהו מכאן ומשהו מכאן, או מצד אחד לבדו, שהרי לא נפרצה במלאה, ואותה פרצה אינה נחשבת אלא כפתח. הרמב"ם:

פרק ז - משנה ג

{ה} ארבעה גרסינו, ופרוש טפחים: **{ו}** בנטליו בשבת אירי. תוספות. לאפוקי שהקצוהו ללבן בו לבנים או לגביל בו טיט, דאין נטליו בשבת: **{ז}** עפר כו'. שסתם עפר וצורות בחריו מבטליו הן. גמרא. והד מלא סגי במשך ארבעה טפחים לרחב, במכל שכן דנסר דבסמוך. בית יוסף:

פרק ז - משנה ד

{ח} מערבין שנים. שמשני צדי הנסר הוא חריץ. רייכ:

פרק ז - משנה ה

{ט} אבל בידיים לא. גמרא. ופרש רש"י דחישנין דשקיל טובא וממעט, אבל בהמה כו'. וקשה דלקמן פרק ט' משנה ג' מפרש דמחצה שנתפצה בשבת לא בטיל ערוב. והרא"ש מפרש דבחל קאמר, ואסור בידיים דלמא ממעט להו בערב שבת סמוך לחשכה ולא אדעתיה, ומטלטל בשבת בחצר האסורה, וכן מוכח לישנא דמתניתין דנתמעט [דמירי בחל] כדפרש הר"ב. ועין תוספות יום טוב:

פרק ז - משנה ו

{י} הגדולים. ואפלו סמוכים על שלחנו, דכיון דרוצה לזכות לאחרים זוכים הם לאחרים כאינש דעלמא, והוא הדין בקטן דלא, אף על פי שאינו סמוך: **{יא}** העברים. בפרק קמא דקדושין משנה ב' תנו דאמה העבריה

קונה את עצמה בסימנין, והשתא לא משפחת לה שפחה עבריה אלא קטנה, והכי איתא בגמרא, ובשתיפי מבואות דרבנן אמרי שתזכה אפלו לאחרים, ושאני שפחה מבתו הקטנה, דידה פיד אביה אבל לא פיד רבה, שאין קנינו בה קנין גמור. והכי נמי מסיק בגמרא בבא מציעא דף י"ב: **[יב] אשתו.** בפרק י"א דנדריים משנה ח' תנן סתמא כרבי מאיר דיד האשה פיד בעלה. ומשום הכי מסיק הרא"ש דהקא פשאינו זנה, ולפיכך מעשה ידיה שלה ואין ידה פידו. ועין תוספות יום טוב: **[יג] שיידן כו'.** ובריש פרק ח' איתא בגמרא מערב על ידי עבדו כו', פרוש בשביל, ועל ידי בנו ובתו מפני שיידן כו', וכתבו התוספות אעבדו ושפחתו קאי, כדאמרינן בגטין דיד עבד קני ליה רביה. ונראה דהכי נמי לא קאי אלא אעבדו כו', וטעמא דבנו ובתו הקטנים אף על גב דיש להן יד לזכות כשהגיע לכלל אגוז ונוטלו כו', הקא לענין ערוב פיון שיכול לערב בשבילם שהם סמוכים עליו כדאמרינן בגמרא, הלכך אמרו שאין יכול לזכות על ידיהם. ועין תוספות יום טוב:

פרק ז - משנה ז

[יד] נתמעט. מערב שבת השני. רי"כ: **[טו]** דכל המערב לאחרים בתחלה צריך להודיע, משום דלמא חובה היא לו כדמפרש בסיפא: **[טז]** כן כתב הרמב"ם. והשיגו הראב"ד שהרי יוכל להשתתף גם עם האחרת למאי דפסקינן הלכה כרבי שמעון בשלש חצרות שבפרק ד' משנה ו', ותרוץ המגיד משנה דאין הכי נמי דלא משום שיהא אסור באחרת נגעו בה אלא דחובה לו ואינו רוצה להשתתף בשתייהן:

פרק ז - משנה ח

[יז] פמה כו'. לכאורה קאי אשתיפי מבואות, מיהו קאי נמי לערובי חצרות. רי"כ: **[יח]** לישנא דגמרא נקט, ופרש הר"י שמונה עשר בעלי חצרות למבוי או בעלי בתים לחצר, ולא קפדינן אגולגלתא דכל בני בית של כל אחד, פלומר אלא למתחייבים לתת חלק לערוב. תוספות יום טוב: **[יט] שתי סעודות.** פיון דדבר חשוב הוא (שכן עקרי סעודת שבת שתיים הם כמו שכתבנו במשנה ב' פרק דלקמו) סגי להו בהכי:

פרק ז - משנה ט

[כ] והינו דשעורו דתנן קאי אתרונהו, אמבואות ואחצרות, אבל הבמה דברים אמורים דרבי יוסי דוקא בחצרות ולא בשתוף. ועין תוספות יום טוב:

פרק ז - משנה י

[כא] כן פרש רש"י. והינו דסבירא ליה דשעור דמשנה ח' קאי גם אערוכי חצרות. ועין תוספות יום טוב:

פרק ז - משנה יא

[כב] דברי רבי אליעזר. בגמרא פריד מאי טעמא דרבי אליעזר הא לא משיד, ומשני עשאו פארבעה פרקים בשנה שהעמידו דבריהם על דברי תורה שמעות קונות, הכא נמי מפני תקון שבת העמידו על דין תורה: **[כג]** בדברי רש"י וזיכה ביו"ד, ומשמע דרצונו לומר שזכה לו על ידי אחר כו', ואפלו הכי לא מהני ליה לפי שזכה לו על ידי אחר לא כגון לזכותו במתנת חנם כדרך שמזכין אלא שיקנה במעות ומעות אינן קונות, ומה שזכה על ידי אחר היה זה בשביל אחרים שאליהם נתפנו בחנם כדרך המזכין. ולפי זה כי לא ערב החנוני לאחרים אלא לזה לבדו וזכה על ידי אחר מהני, ומה שכתב הר"ב ואפלו כלו אזכה קאי כו' עד דמסיק דבכונת הנותן תלוי, דאם היה כונתו שיזכה על ידי האחר ושהאחר יזכה לו מהני, דהוי כאלו עשאו הוא שליח לקבלה כלומר למשד. וכן אם נתפנו החנוני ככל חקת הערוב וכמשפטו גם לזה למה יגרע, ואף על פי שהנותן מעות לא בקש למתנת חנם כאחרים אלא נתן לו מעה, מכל מקום לא מפני כן נאמר שהוא מתנה בעל כרחו ושלא רצה לקבל במתנה ומפני כן לא יזכה בערוב. ותרונהו בעינו, שלא יתפנו החנוני וגם הנותן, דאלו נתפנו החנוני זכה זה בשאר הזוכים ולא גרע מעה שנתן, ואלו נתפנו הנותן מעה לזכות ככל חקת הערוב אף על פי שהחנוני לא נתפנו מכל מקום היה קונה

בְּמַשִּׁיכַת שְׁלוּחוֹ. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[כד]** רַשִׁי. וּמִסִּים, וּגְבִי חֲנוּנִי
גּוֹפִיָּה אִי אָמַר לִיָּה עָרַב עָלַי אֲמַרִּינוּ בְּגִמְרָא דְקִנִּי. וְזֶה לְשׁוֹן הַטּוֹר, שֶׁהָרִי
עָשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְעָרַב בְּעֵנְוִן שְׁיֹעִיל, וְכִיּוֹן שְׂאִי אֲפֹשֶׁר לְהִיּוֹת עָרוֹב אֶלֶּא אִם
כֵּן יִזְכֶּה לוֹ כְּמוֹ לְאַחֲרִים הָיִי כְּאֵלוֹ אוֹמֵר שְׁיִזְכֶּה לוֹ כְּמוֹ לְאַחֲרִים: **[כה]**
וְקִשְׂיָא דְהֶכָּא שְׁבִקְשׁ מִיָּדוּ זֹאת לְעָרַב בְּעִבּוּרוֹ הָאִידְ שִׁידְ לּוֹמֵר ^[שְׁהוּא] שְׁלֹא
מִדְעָתוֹ, דְּבִשְׁלָמָא טַעֲמָא דְמַעוֹת אֵינְן קוֹנוֹת כּוֹי, וְכַדְפֵּרֵשׁ לְעִיל נִיחָא, עַל
כֵּן נִרְאֶה כְּפֵרוֹשׁ הָרִאִישׁ דְּהָא דְקִתְנִי שְׂאִין מְעָרְבִין מְלִתָּא בְּאַפִּיָּה נִפְשָׁה
הִיא וְלֹא קִאִי אֲנוֹתָן מַעוֹת לְחֲנוּנִי, וְהִכִּי קִאֲמַר וְאִין מְעָרְבִין, וְכִהִיא גִּוְנָא
בְּפִרְק ג' דְּבִיזָה שְׂאֲפֵר כִּיָּרָה מוֹכֵן הוּא. תִּדְע דְּאִי קִאִי אֲנוֹתָן כּוֹי הָנֹה לִיָּה
לְמַתְנִיָּה קִדָּם הֵךְ דְּתַנִּי וּמוֹדִים חֲכָמִים: **[כו]** בְּעָרוֹבֵי חֲצוֹת. וְהָא דְתַנְן
בְּמִשְׁנָה ז' צְרִידְ לְהוֹדִיעַ הוּא בְּשִׁתּוֹף מְבוֹאוֹת וְכַדְפֵּרֵשׁ הָרִיב בְּחֲצַר שְׁבִין
שְׁתֵּי מְבוֹאוֹת, וְהִטְעַם כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּתִי לְעִיל (אוֹת טו) בְּשֵׁם הַמְּגִיד דְּחוֹב הוּא,
שְׂאִינוּ רוֹצֶה לְהַשְׁתַּתֵּף בְּשִׁתִּיהוֹן. וְהִכִּי נִמִּי בְּחֲצַר אַחַת בְּעַצְמוֹ אֲפֹשֶׁר דְּלֹא
נִיחָא לִיָּה שְׁתִּיעָרְבוּ בְּנֵי הַחֲצַר מְשׁוּם אֲוִשִׁי דְבְּנֵי הַחֲצַר עַצְמוֹ, שְׂאִם לֹא
יּוֹכְלוּ לְטַלְטַל כְּלִיָּהֶם לְחֲצַר יִשְׁבְּתוּ אִישׁ אִישׁ בְּבֵיתוֹ וְלֹא יִהְיֶה אֲוִשִׁי
דְּאִינְשֵׁי בְּחֲצַר. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

[א] מְנִיחַ. וְאִי מְשָׁלוּ כְּדַמְשָׁמַע צְרִידְ לְזָכוֹת עַל יְדֵי אַחַר כְּדִתְנִן פְּרָק ז'
מְשָׁנָה ו': **[ב]** וּלְבֵית הַמְּשִׁתָּה הִינְנוּ מְשִׁתָּה דְחִתְוֹ וְכִלָּה: **[ג]** לִישְׁנָא דְגִמְרָא.
וּמִדְקִאֲמַר אִין מְעָרְבִין שְׁמַע מְנָה דְקִפְדִּינְן שְׁלֹא לְעָרַב. וְהִטְעַם דְּכִשְׁמְעָרַב
חִיָּב לְבָרְדְּ כּוֹי וְהִלְכְּדְ אִין מְעָרְבִין כְּדִי שְׁלֹא לְבָרְדְּ בְּרָכָה לְבִטְלָה. וּלְפֵרוֹשׁ
רַשִׁי לֹא הִתִּירוּ חֲכָמִים לְצִאת חוּץ לְתַחוּם עַל יְדֵי עָרוֹב אֶלֶּא לְדַבֵּר מְצוּה.
וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ד]** הִכִּי מְפָרְשָׁה בְּגִמְרָא, מְשׁוּם דְּקִימָא לָן יֵשׁ בְּרָרָה
בְּתַחוּמִין לְפִי שְׁהוֹן דְּרַבְּנָן וְכַדְאִיתָא בְּמִשְׁנָה ה' פְּרָק ג', וְהִלְכְּדְ כְּשֶׁהוֹדִיעוּהוּ
כְּשֶׁקָּבַל מְשִׁתְּחִשְׁדְּ אֲמַרִּינוּ הִבְרַר לְמַפְרַע, אֲבָל אִם לֹא הוֹדִיעוּהוּ מֵאִי בְּרָרָה
אִיכָּא, הָא לֹא יָדַע דְּאִיכָּא עָרוֹב דְּדַעְתִּיהָ עָלוּיָה:

פרק ח - משנה ב

ה וְאִם תֹּאמַר דְּבַמְשָׁנָה ב' פָּרָק ט"ז דְּשַׁבַּת מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְחַיִּב בְּשֵׁלֶשׁ סְעוּדוֹת, וּמְסִיעַ לְהַפּוֹסְקִים דְּיוֹצָאִים בְּסְעוּדָה הַשְּׁלִישִׁית בְּמִינֵי תַרְגִּימָא. וְלְהַסּוּבְרִים דְּבַעֲיָנָן נְמִי פִתְּ יֵשׁ לֹאמַר מְכַל מְקוּם אֲכִילַת אָדָם דְּדַבְרֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ אֵינָהּ אֶלְא שְׁתֵּי סְעוּדוֹת, וְלֹא אָמְרוּ לְהַחְמִיר אֶלְא לְהַקְל כְּדֵאִיתָא לְקַמּוֹ: **ו** וְאִף עַל גַּב דְּבִשְׁאָר יוֹמֵי כִּי אֲכִיל בְּיוֹם סְעוּדַת שְׁחַרִּית אוֹכֵל לְעַרְבֵי סְעוּדַת עַרְבִית. בְּשַׁבַּת שְׁאֵינִי שְׁצָרִיד שְׂיֵאכֹל הַשְּׁלִישִׁית מִבְּעוֹד יוֹם, וְלִפְיָךְ מִמַּעַט בְּשֵׁל שְׁחַרִּית. וְהַרִי"כ מְפָרֵשׁ לְפִי שְׁבַשְׁבַּת מִמְּלֵא בְטָנוֹ מִתְבָּשִׁיל וּמִינֵי מְתִיקָה וַיִּמְעִיט הָאֲכִילָה: **ז** מְכַפֵּר. אִף עַל פִּי שְׁעָרוֹבֵי תַחֲוּמֵינִי בְּיַיִן כְּדִקְתָּנִי מֵנִיחַ אֶת הַחֲבִית וְסִים בְּפִת, וְנִרְאָה לִי דְלֹא תִימָא בְּפִת שְׁהוּא חָשׁוּב לֹא הֶצְרַכּוּ שְׁעוֹר כָּל כֶּד, קָא מִשְׁמַע לָן. וְשְׁעוֹר שְׁאָר דְּבָרִים אִיתָא בְּגַמְרָא בְּפָרָק בְּכָל מְעַרְבֵין:

פרק ח - משנה ג

ח וְהָדַר הַתְּנָה, בְּדַבּוֹר כָּל שְׁגָבוֹה כּוּי, שְׁלֹא תִהְיֶה הַמְרַפֶּסֶת גְּבוּהָ עֲשָׂרָה מִן הָעַמּוּד. וּפְרָשׁ בְּאֶחָד מִשְׁתֵּי פָּנִים. אוֹ שְׁרָצוֹנוֹ לֹאמַר שְׁהַעֲלִיּוֹת הַפְּתוּחוֹת לְמַרְפֶּסֶת אֵינָן גְּבוּהִים עֲשָׂרָה וְהוּי שְׁרִיּוּתָא דְלֵאֲוֹתוֹ גְּבוּהָ לְכָל בְּנֵי הָעֲלִיּוֹת, אוֹ שְׁזָה שְׁכֶתֶב שְׁפִתְחֵי הָעֲלִיּוֹת כּוּי לֹא לְמִימְרָא שׁוּם שְׁרִיּוּתָא לְעֲלִיּוֹת אֶלְא פְּרוּשָׁא קָא מְפָרֵשׁ לְמַרְפֶּסֶת מַה הִיא, וְלַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹת גְּבוּהוֹת הַרְבֵּה יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה טַפְחִים מִן הָעַמּוּד כּוּי, וְשְׁרִיּוּתָא דְמִתְנִיתִין לְבְנֵי מַרְפֶּסֶת עֲצָמָן רָצוֹנוֹ לֹאמַר לְאֹתָן הַדְרִים בְּמַרְפֶּסֶת, כְּגוֹן שְׁהַמְרַפֶּסֶת עֲצָמָה מְקַפֶּת בְּבִנְיָן וְדָרִין בָּהּ. וּפְרוּשׁ הַשְּׁנִי עוֹלָה יוֹתֵר עַל פִּי שִׁיטַת הַגְּמָרָא: **ט** שְׁשֻׁכְחוּ. מִהַלְשׁוֹן מִשְׁמַע שְׁעָסְקוּ בְּעָרוֹב, שְׁעָרְבוּ כָּל אֶחָד בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, אֶלְא שְׁשֻׁכְחוּ לְעַרְבֵי בִיחָד. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **י** לְחַצֵּר. וְהוּא הַדִּין אִם הַמְרַפֶּסֶת גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים מִהָעַמּוּד, דְּהַשְׁתָּא נְמִי לֹא נִיחָא תַשְׁמִישְׁתָּם דְּבְנֵי מַרְפֶּסֶת: **יא** בְּגַמְרָא. וְטַעְמָא כִּיּוֹן דְּלִשְׁנֵיהֶם תַשְׁמִישְׁוֹן קִשָּׁה וְאִין לְזָה נַחַת מְזָה הַלְכָךְ שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים. וְהָא דְאֲסוּרִים פִּירֵשׁ הַרְמַבְ"ם דְּהִינּוּ לְעֵנָן כְּלִים שְׁשֻׁבְתוֹ בְּבִית, דְּלַעֲנָן כְּלִים שְׁשֻׁבְתוֹ בְּחָצֵר אֶפְלוּ לֹא עָרְבוּ כָּלֵל מִתֵּר לְטַלְטַל, וְהָרִי הֵם בְּכָלֵל גְּגוֹת וְחֲצֵרוֹת דְרִישׁ פְּרָקִין דְלִקְמוֹ, דְּהָא הַכָּל רְשׁוּת אֶחָד: **יב** דָּאִי לֹא הָכִי אֶלְא בְּבוֹר שְׁדוּלִין מִים אֶפְשָׁר דְחָסֵר בְּשַׁבַּת. וּבְגַמְרָא צְרִיכָא, דָּאִי אֲשַׁמְעִינָן סָלַע דְלִיכָא לְמַגְזֵר, אֲבָל בּוֹר לְגִזּוֹר זְמִינִין דְּמִלְיָה פְרוֹת הָרְאוּיִן לְטַלְטַל בְּשַׁבַּת, צְרִיכָא. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: **יג** בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים. אֲרִישָׁא נְמִי קָאִי כָּל שְׁגָבוֹה כּוּי, דְּמֵאִי שְׁנָא. וּקְצַת

קִשָּׁה לָמָּה לֹא תָנִי כֹל שְׁגִבוֹהַ עֲשָׂרָה טַפָּחִים כְּגוֹן חֲלִית כּוֹי:

פרק ח - משנה ד

[יד] בְּבֵית שַׁעַר. כֹּל בַּיִת שֶׁעַר בֵּין דִּיחִיד בֵּין דְּרַבִּים. בַּיִת יוֹסֵף: **[טו]** וּמִרְפָּסֵת. צָרִיכִין לְחַלֵּק בֵּין מִרְפָּסֵת דְּהִכָּא לְדַלְעִיל לְפִי פְּרוּשׁ הַשְּׁנִי שָׁם. דְּהָרִי לְעִיל בְּעֵינָן שְׁבָנֵי הַמִּרְפָּסֵת עֲרָבוּ. אֶלָּא דְלַעִיל מִיָּרִי בְּעֵשׂוּיָה לְדִירָה, וְהִכָּא שְׂאִינָה עֲשׂוּיָה לְדִירָה אֶלָּא דְּבִדְרָדָּ עֲרָאֵי אֲרַע שְׂדֵר שָׁם: **[טז]** הֵינּוּ כְּשִׁמּוּלֵיכִין עֲרוּבֵן אֶצְל אַחֲרִים וּכְדִתְנֵן פֶּרֶק וְיִמְשָׁנָה ז'. רִי"כ: **[יז]** וְצָרִיד לומר דְּמַחְמַת אֲסוּר שְׁבֵת שְׂאִין כְּאֵן הַלְּפָדָּ אִי בְּעֵי כּוֹי, אֲבָל לֹא שְׂיָהָא רְשָׁאֵי מִן הַדִּין לְהַשְׁלִיכֵם לְחוּץ, שְׁהָרִי מְקוּם יֵשׁ לוֹ לְמַשְׁכִּיר לְהַנִּיחַ שָׁם חֲפָצָיו. וְכֹן כְּתַב הַבֵּית יוֹסֵף דְּתַתִּירֵי בְּעֵינָן, שְׂיָהָיָה כְּלִיו שָׁם וְשְׂיָהָיָה לוֹ פְּנָה מִיַּחַדָּת. וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ח - משנה ז

[יח] כֵּינּוֹן שְׁבָאָה מִכַּח כְּרַמְלִית דְּזָהוּ הִנְהָר שְׁנַמְשַׁכְתָּ מִמֶּנּוּ. הַרִי"כ: **[יט]** מַעֲשֶׂה. אֵין זֶה מַעֲשֶׂה לְסַתֵּר, דְּאִמְלִיתִיה דְּלַעִיל קָאֵי דְלֹא בְּעֵי מַחְצָה לְשָׁם מִיָּם. תּוֹסְפּוֹת: **[כ]** שְׂאֵם עוֹבְרַת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים הוֹנֵן רִשׁוֹת הַרְבִּים, כְּדִתְנֵן בְּפֶרֶק י"א דְּשֵׁבֵת מְשָׁנָה ד' רִקַּק מִיָּם וּרִשׁוֹת הַרְבִּים מְהַלְכַת בּוֹ חֵיב וְכַמָּה הוּא רִקַּק פְּחוֹת מַעֲשָׂרָה טַפָּחִים, אֶלְמָא מִיָּם שְׂאִינָן עֲמָקִים עֲשָׂרָה אֵינָן רִשׁוֹת לְעַצְמוֹן, וְכִי הוּוּ נִמְי בְּחָצֵר הוּוּ לְהוּ רִשׁוֹת הִיחִיד. רִשׁ"י, וְעֵינָן תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ח - משנה ח

[כא] קָאֵי נִמְי אֲגֻזְטָרָא עֲצָמָה, דְּמִיָּדִי הוּא טַעְמָא מְשׁוּם שְׁצָרִידָּ שְׂיָהָא בְּחִלּל הַמַּחְצוֹת אֲרַבְעָה עַל אֲרַבְעָה, דְּבִלְאוּ הָכִי לֹא הוּוּ מַחְצוֹת, וְהָכִי נִמְי בְּעֵשׂוּיָה בְּגִזּוּזְטָרָא עֲצָמָה: **[כב]** רִשׁ"י. וְסִבִּירָא לִיה דְּנִקֵּב עֲשׂוּי אֲרַבְעָה עַל

אַרְבַּעָה אֶפְלוּ בַּמַּחְצוֹת לְמַעַלָּה אֵיכָּא הֵכֵר: **[כג]** וְאִי עָשְׂתָה גַם בַּתְּחִתּוֹנָה אֵי תָא בְּגַמְרָא דְשָׂרִי אֶפְלוּ לֹא עֲרָבוּ, דְּגִלּוּיֵי גְלִיָּא דְעֵתִיָּה דְאַנָּא בְּהַדָּד לֹא נִיחָא לִי, נִמְצָא שְׂתַחְתּוֹנָה מַחְלָקַת מֵעֲלִיּוֹנָה וְכָל אַחַת רְשׁוּת לְעֲצָמָה, וְיֵשׁ לָהּ מִחְצָה הַמִּתְרַת: **[כד]** וְלֹא עָשׂוּ לַתְּחִתּוֹנָה. כֵּן הִגְרָסָא בִּירוּשְׁלָמִי, וְלֹא נִשְׁנִית הַבָּבָא הַשְּׁנִיָּה דְעָשׂוּ לַתְּחִתּוֹנָה כְּמוֹ שְׂכַתְבַּת הַר"ב. וְלִשׁוֹן הַטּוֹר וְכָל שְׂכָן עָשׂוּ שְׂתִיָּהּ לַתְּחִתּוֹנָה שְׂתִיָּהּ אֶסּוּרוֹת, וּפְרַשׁ הַבֵּית יוֹסֵף כְּלוֹמַר דְּכִיּוֹן דְּתַחְתּוֹנָה אָף עַל פִּי שְׂאִין יְכוּלָּה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ דְּרָדְדָּה עֲלִיּוֹנָה אֶלָּא בְּזִרְיָקָה, שְׂזוֹרְקִים הַדְּלִי לָהּ, אֶפְלוּ הֵכִי אֶסְרָה עֲלֶיהָ, וְכָל שְׂכָן עֲלִיּוֹנָה שְׂהִיא מִשְׂתַּמֵּשֶׁת דְּרָדְדָּה תַּחְתּוֹנָה בְּנַחַת דְּאֶסְרָה עֲלֶיהָ: **[כה]** מִפְּנֵי שְׂהוֹן כְּצוּצְטְרָא אַחַת. הַרְמַב"ם:

פרק ח - משנה ט

[כו] מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. לִשׁוֹן רַש"י בְּגַמְרָא. וְאַרְבַּע אַמּוֹת דְּמִתְנִיתִין בְּאַרְדָּה וְרַחֲב מִשְׁמַע, וּמִיָּהּ אֶפְלוּ שְׂמֹנֶה עַל שְׁתֵּים אוֹ עַל תְּמוֹנֶה אַחֲרַת כָּל שְׁנַיִם בְּהַ לְרַבַּע אַרְבַּע עַל אַרְבַּע הָרִי יֵשׁ מְקוֹם לְבַלַּע וְשָׂרִי, כְּדֵאִיתָא בְּגַמְרָא: **[כז]** כְּלוֹמַר וְכִיּוֹן דְּאִין רֵאוּן לְהַבְלַע הַלְכָּד כִּי שְׂפִידָה בְּחֲצָר יָדַע שְׂיִצְאוּ לְחוּץ, וְכִי יוּצְאִים נִתְקִימָה מִחֲשַׁבְתּוֹ. וְגִזְרוּ עַל כַּחוֹ בְּרְשׁוּת הַרְבִּים, דְּלָמָּא אַתּוּ לְמִשְׂרֵי זְרִיקָה בְּרְשׁוּת הַרְבִּים, אֲבָל כְּשֶׁנִּבְלָעִים בְּמְקוֹמָן כִּי נִמִּי נִפְקִי לְבַר לֹא מְקִימָא מִחֲשַׁבְתּוֹ: **[כח]** מִחֲזִקַּת סֵאתִים. וְהוּא שְׁעוֹר חֲצִי אִמָּה עַל חֲצִי אִמָּה בְּרוּם שְׁלֹשָׁה חֲמִשִּׁי אִמָּה. הַרְמַב"ם: **[כט]** גְּמָרָא. וְכִי מִסְתַּפֵּק טְפִי מִלְתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָא הוּא וְלֹא גִזְרִינָן בֵּיהּ. בֵּית יוֹסֵף בְּשֵׁם הַרִיטְב"א. וְכִי מִחֲזִיק כְּדָה לְעוֹלָם שָׂרִי, בֵּין הוּא רִיקוֹן אוֹ יֵשׁ בּוֹ גַם כֵּן מִהַשׁוּפְכִים דְּמִבְעוֹד יוֹם: **[ל]** וְכַתְּבַת הַבֵּית יוֹסֵף דְּהֵינּוּ מִשׁוּם דְּלֹא מִתְסַר אֶלָּא מִשׁוּם חֲשָׁדָא, כְּלוֹמַר דְּאִי לֹא הוּי קְמוּרָה אֵיכָּא חֲשָׁדָא, שְׂהֵרֹאִים עוֹקָה מְלָאָה מִים בְּצַד חֲצָרוֹ יֵאמְרוּ שְׂהוּצִיָּאִים מִחֲצָר וּשְׂפָכְכִם בְּעוֹקָה זֹו שְׂבַרְשׁוּת הַרְבִּים:

פרק ח - משנה י

[לא] וְאֶפְלוּ כִּי נִפְקִי לְבָרָאִי, לֹא לְהֵכִי אֵיפְנוּ, וְכִיּוֹן דְּלֹא נִתְקִימָה מִחֲשַׁבְתּוֹ שָׂרִי, דְּאֶפְלוּ מִתְכּוֹן לֹא אֶסּוּרָא דְּאוּרִיתָא אֵיכָּא, דְּהֵא לָאוּ בְּרְשׁוּת הַרְבִּים זְרִיק לְהוּ אֵיְהוּ גוּפִיָּה אֶלָּא מֵאֲלִיָּהּ יוּצְאִין, הַלְכָּד כִּי לֹא מְכּוּיִן שָׂרִי לְכַתְּחִלָּה. רַש"י: **[לב]** וּבְעֵי דְלִפְקוּ. רַש"י. וְכְלוֹמַר וְנִתְקִימָה מִחֲשַׁבְתּוֹ. וְכָל זֶה לְחַלְק בָּאוּ מֵהַ בֵּין בֵּיב לְעוֹקָה, דְּעוֹקָה הָעֲשׂוּיָה בְּרְשׁוּת הַרְבִּים אִם הִיא

קמורה דתימי מיא לא פליגי רבנן דלעיל, והינו טעמא דעוקה שהיא גמא עמקה פשנשפכים לשם דרדך ירידה לגמא נשפכים ואין יוצאין כלל. אבל בביב שהוא חריץ ארדך אף על גב דקמור בארבע אמות דאמרין דתימי מיא, מכל מקום אוסרין משום דשפיכה שבה מקלחת להדיא והמים הולכין ונזחלין דרדך החריץ, איכא טפי למיחש דלא תימי ויצאו לרשות הרבים מכח שפיכתו והרואה יאמר כו'. ודוקא בביב חישינן להכי, דמפני שהוא חריץ לא יוכלו המים להתפשט אנה ואנה ומקלחי להדיא, אבל בלאו הכי לא, הלכך לעיל בחצר ארבע לא בעינן עוקה, ואף על גב דמים נשפכים על שטח קרקע החצר שלא כדרדך ירידה לגמא, מכל מקום הואיל ואין כאן חריץ יכולין המים להתפשט אנה ואנה ותימי מיא קדם שיצאו לחוץ. ועין תוספות יום טוב שמסיק דלהאי פרוש דהר"ב במתניתין דלעיל מסקינן בגמרא דכלה רבי אליעזר בן יעקב, וחסורא מחסורא והכי קתני, חצר שהיא פחותה כו' היא ארבע שופכין שרבי אליעזר בן יעקב אומר כו'. ולרבנן אין חלוק בין חצר לביב: **[לג]** **מגג לגג**. והטור סימן שניז כתב שופד על הגג, והבית יוסף כתב שופד הוא לגג:

פרק ח - משנה יא

[לד] פי יחוש על קלקול הדיוטא ולא ישפכם בדיוטא שיתגלגלו וירדו לעוקת חברו, אלא יוציאם עם הפלי כו'. וכתבו התוספות ואם תאמר פי לא ערבו תרויהו לתסרו, ויש לומר דאינם שופכין לתוד העוקה ממש אלא על הדיוטא, והם יורדים לעוקה הסמוכה לה. ועין תוספות יום טוב:

ט

פרק

פרק ט - משנה א

[א] דהוי רשות היחיד כדפרש ריש פרק י"א דשבת: **[ב]** גבוה עשרה או נמוך. אף על גב דהינו הך, דאם האחד גבוה עשרה בהכרח השני נמוך:

ממנו עשרה, נקט הכי משום דלפעמים אין בית אחד גבוה יותר מחברו, אלא שהאחד נבנה בעמק שהקרקע נמוך, ואז לא שיך לומר שזה גבוה אלא שזה נמוך: **(ג) ובלא הקף לדירה, וכרבי עקיבא בפרק ב' משנה ה' דהלכה כמותו.** ואי הקף לדירה אפלו ביתר נמי, טור. ועין תוספות יום טוב: **(ד) ובלבד שלא יפנס בכלי זה לבית מן הפתים, אלא אם כן ערבנו.** הרמב"ם: **(ה) ואף על גב דהשתא שכיחא מאני דבתים בחצר, אפלו הכי כלים ששבתו לתוכן שרי לטלטולי, ולא גזרינו דלמא אתי לאפוקי מאני דבתים:**

פרק ט - משנה ב

(ו) גג גדול. פרש הרמב"ם כשיש כותל מקיף בגגות, וכן נראה מדברי הר"ב (אלא שלא פרש בהדיא לפי שאין צריך כותלים ממש אלא כשאין הגגין בולטות מהמחצות אמרינו גוד אסיק), וכדרב בגמרא. ומפרש בגמרא דלהכי תני גג וחצר, דגג דומיא דחצר, מה חצר מנכרא מחצותיה, אף גג מינכרא מחצותיה. דאי לא, לא אמרינו גוד אסיק, וגדול נמי אסור: **(ז) דאלו כלים ששבתו בתוכן מתרין בשתייהן כדקימא לן לרבי שמעון:** **(ח) כלומר בשביל אותו גפופין שרי בכל הגג וכלי שניה [לקמן] גבי חצר: **(ט) גדולה מתרת.** אם ערבה לעצמה. רש"י: **(י) לרשות הרבים.** אפלו בשבת. טור סימן שע"ד: **(יא) מתוכה לרשות הרבים.** וכתב רש"י והוא הדין מתוכה לרשות היחיד, וקשה דהווי ליה למימר בלישניה דרבי אליעזר מתוכה לרשות היחיד. ולמסקנא דגמרא ניחא, דבתוכה לכלי עלמא פרמלית הוא. כי פליגי במקום מחצה, דרבי אליעזר סבר צדי רשות הרבים פרשות הרבים, ומקום מחצה זו צדי רשות הרבים היא, ורבנן סברי דצדי רשות הרבים לאו פרשות הרבים. ומתוכה דרבי אליעזר מתוך מקום מחצתה קאמר, ומשום דרבנן נקטי מתוכה נקט איהו נמי מתוכה. ורבנן הכי קאמרי מי לא קא מודית לן דמתוכה לרשות הרבים פטור דכרמלית היא, צדי נמי לא שגא. ורבי אליעזר, התם לא קא דרסו לה רבים, והכא דרסו לה רבים. ועין תוספות יום טוב:**

פרק ט - משנה ג

(יב) אף על גב דלפנים במקום שפלתה הפרצה מהכתלים משם ואילך יש תקרה, לא אמרינו יורד וסותם הואיל ובאלכסון הוא. תוספות. ועין תוספות יום טוב: **(יג) כלומר דלעיל בקטנה שגפרצת לגדולה אמרינו**

דהתרה כוי, ועל זה קאמר ולא דמי לדלעיל. ועין תוספות יום טוב:

פרק ט - משנה ד

[יד] וחכמים אוסרין. הואיל ומפליש לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. ובמתניתין דלעיל הנה מצי לאוקמה בשתי רוחות זו כנגד זו וכרבנן, כתבו התוספות דניחא ליה לאוקמיה בכל ענין: **[טו]** ועוד אמר רבי יהודה. כלומר ועוד זו מתיר אף על גב דליכא פי תקרה. גמרא. מפלל הא כל שפן הך לעיל דאיכא נמי פי תקרה, אלא דאמר רבי יהודה להא דלעיל דקסבר דרבנן יודו לו בההוא: **[טז]** מערבין. משתתפין. הרי"כ:

פרק

פרק י - משנה א

[א] רצונו לומר ויש לחוש שיתבזו, וכמו שכתב [לקמן] בדבור המתחיל בישנות, אבל מחשש גנבי לא התירו: **[ב]** וכן כתבו הפוסקים, ואם כן סבירא להו דשבת זמן תפלין היא, ותימה דבמשנה ג' פרק ג' דברכות מפרש הר"ב דלאו זמן תפלין הוא, וכן הסכמת כל הפוסקים, וצריך עיון, תוספות יום טוב. ומהרש"א מישיב על זה דאפלו למאן דאמר לאו זמן תפלין הוא אסור ללבש יותר מזוג אחד, דלא שרי ליה יותר ממלבשו בחל. והא דאוקימנא כמאן דאמר זמן כוי משום דסתמא דמתניתין כרבי מאיר ורבי מאיר סבירא ליה זמן תפלין הוא. והמגן אברהם תרץ כיון דאנן לא בקיאיין לכון מקום הנחתן ואם יניח שלא במקומו יהיה משאוי, לכן לא יביא אלא זוג זוג: **[ג]** ואף על גב דהשתא אין בו קשר רשאי ללבשו, דאפלו הכי הוי דרך מלבוש, אי נמי דענבו. תוספות: **[ד]** דאסור נמי איכא: **[ה]** אפלה מתניתין קאי, בין מעט בין צבתים, מכסן בטליתו שלא יטלו כל כך בבזיון, ומניחן שם והולך ולא יזיזם משם שמה ירגישו בו ויתחייב למלכות. רש"י: **[ו]** ונראה לי דרבנו הקדוש הכרח להחסיר

לְמִשְׁנֵתֵנוּ, דְּהָא חֲכָמֵי הַמִּשְׁנָה לֹא רָצוּ לְגַלּוֹת הָא דְּפָחוֹת פָּחוֹת מֵאַרְבַּע
אֲמוֹת, כְּמוֹ שֶׁפָּתְבֵנוּ בְּרִישׁ פֶּרֶק כ"ד דְּשַׁבְּת:

פרק י - משנה ב

[ז] לְחִבְרוּ. וְתֵנָא קָמָא סִבְר פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אֲמוֹת עָדִיף, דְּאִי אָמְרֵת נֹתְנֵנוּ
לְחִבְרוּ כּוּי אֲנִישׁא מִלְתָּא דְּשַׁבְּת. גְּמָרָא: **[ח]** בְּנוּ. דְּאִיכָּא דְּבַר מְצוּהָ, דְּצָרִיךְ
הוּא לְהִרְחִיצוּ וּלְסוּכּוּ בְּיוֹם הַיּוֹלָדוֹ. וְאֵלִיבָא דְּתֵנָא קָמָא שְׂרִי פָּחוֹת [ת]ת
מֵאַרְבַּע אֲמוֹת. רִי"כ: **[ט]** אֶפְלוּ מֵאָה. דְּאָף עַל גַּב דְּקִשְׂיָא לִיהַ יָדָא, כְּלוּמַר
מַה שְׁמִטְלִין אוֹתוֹ מִיָּד לְיָד, אֶפְלוּ הֵכִי הָא עָדִיפָא מְשִׁיולִיכְנוּ פָּחוֹת כּוּי
גְּזָרָה כּוּי. גְּמָרָא: **[י]** וּפְרָשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת חוּץ לְתַחוּם דְּחִבְיָת, אָבֵל לֹא חוּץ
לְתַחוּם שֶׁל הַזֵּזֶקָה [ב], כְּדִתְנֵן מִשְׁנָה ה' פֶּרֶק ה' דְּבִיצָה דְּכַרְגְּלֵי הַמְּמַלָּא. אִי
נְמִי שְׁלֹא נִתְכַּוֵּן שׁוּם אֶחָד שְׂיִזְכָּה לֹא לוֹ וְלֹא לְאַחֵרִים, אֶלְא כָּל אֶחָד לְמַה
שְׁשׁוּתָה: **[יא]** לְעִיל בְּפֶרֶק ד' מִשְׁנָה ה':

פרק י - משנה ג

[יב] דְּאָף עַל גַּב דְּמִרְשׁוֹת הַרְבִּים לְכַרְמְלִית לָאוּ אֲסוּר דְּאוּרִיתָא אִיכָּא,
מִיְהוּ הֵכָא בְּנַח בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים מִיָּרִי וְאִיכָּא מְשׁוּם שְׁבוּת. וְרִישָׁא רַבִּי
יְהוּדָה הִיא: **[יג]** כְּלוּמַר וְקִימָא לֹן רִישׁ פֶּרֶק י"א דְּשַׁבְּת דְּקְלוּטָה לָאוּ כְּמִי
שְׁהוּנְחָה דְּמִיָּא:

פרק י - משנה ד

[יד] שְׁלֹא יוֹצִיא. אַעוּמִד בְּרִשׁוֹת הַיְחִיד וּמִטְלִטֵל בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים קָאִי:

פרק י - משנה ה

{טו} דמחשבתו שהוא צריך לכוף משוגא ליה מקום. גמרא:

פרק י - משנה ו

{טז} הכי איתא בגמרא, דלא תקשה ממשנה ד' דמתר לעמד ברשות היחיד ולטלטל ברשות הרבים, אלא דלעיל בכלים שאינן צריכין לו והכא בצריכין לו: **{יז}** וסרסוהו ופרשוהו כד. וקולט בפלי מן המים היורדים מן המזחלה שהיא למטה מעשרה טפחים וכתב רש"י דהוא הדין [כשהמזחלה] למעלה מעשרה שרי ונקט למטה מעשרה משום שריותא דצנור במצורף: **{יח}** כלומר דבהכי עסקינן, דסתם מזחלה היא בפחות משלשה: **{יט}** כלומר דאלו למעלה מעשרה לא משכחת שום צד התר בצרוף: **{כ}** כלומר שלשה טפחים, דלא הוי כלבוד לגג. ומשום דסתם צנור כן הוא הלכך נקט בצנור. והוא הדין נמי למזחלה הבולטת שלשה טפחים דדינא הכי: **{כא}** דאף על גב דמתניתין בלמטה מעשרה ולבוד נמי ליכא כדאמרין, אפלו הכי ארבעה על ארבעה למטה מעשרה פרמלית הוי ומפיק מפרמלית לרשות הרבים. רש"י. ומשום הכי בלמעלה מעשרה אסור גם בצנור לצרף אף על גב דאין בו ארבעה על ארבעה, גזרה משום יש בה ארבעה על ארבעה דהוי רשות היחיד דאורייתא:

פרק י - משנה ז

{כב} דאי בסמוכה בפחות מארבעה למה לי גבהה עשרה, דבור גופה רשות היחיד, דעמקה עשרה ואין כאן רשות הרבים מפסקת, דכיון שאין ארבעה טפחים מן החללא ולכתל הבית לא דרסי ליה רבים כלל והוי מקום פטור (וזה תרוץ השני בגמרא, דבסמוכה אורי ואין צריך עשרה, אלא דקא משמע לו דבור וחליתו מצטרפין לעשרה דלהוי הבור רשות היחיד) ואף על גב דאשמעינן לה בפירק י"א משנה ב' דשבת, תרצו בתוספות דרגילות כד. עוד תרצו דהתם קא משמע לו צרוף ארבעה (לרחב הבור עם החליות, דאם לא כן לא הוי רשות היחיד), ואי לאו דהכא הוה אמינא דהתם אגב סלע נקט עשרה: **{כג}** נראה שגורסתו זורקין. ומשמע שרחוקה מן הכתל, ודרך למעלה מעשרה זורקין, דהוי

פרק י - משנה ח

[כד] משום דמסתמא נופיה מחברין לעקרן בגבה עשרה טפחים: **[כה]** מלתא דתמיהה היא, דכל לבוד דאמרין בכלי דוקתא לא אשפחן שיהיה ממלא. ונראה שיצא לו להר"ב מלשון הרמב"ם בחבורו וקושרן בארץ כו', ולכן נראה לי כי מלת בארץ הוא טעות סופר וצריך להיות פאחת: **[כו]** שרשיו. שיוצאין מן הקרקע ונראין, כמו באילנות הזקנים. ר"כ: **[כז]** כמו [משלי טו] כמשוכת חדק. הרמב"ם: **[כח]** אין נועלין. ואי קשיא לך ממשנה זו פרק ט"ז דשבת דפקק החלון שרי משום דתוספת אהל עראי שרי, התם עשוי לפתח ולסגר תמיד, אבל הכא קבע הוא, שאין עשויה לפתח אלא לזמנים רחוקים, לפי שאין דרך כניסתו ויציאתו עליהם: **[כט]** גבוהים. אפלו כמלא נימא. גמרא:

פרק י - משנה ט

[ל] אלא אם כן כו'. רש"י פרש דאסיפא קאי. ור"כ פרש דארישא נמי קאי, שאם יעשה מחצה סמוך לפתח מבחוץ מרשות היחיד לרשות היחיד קא מטלטל: **[לא]** דברי רבי מאיר. וסתם משנה ד' דעומד כו' דלא כרבי מאיר כדאיתא בגמרא. ואף על גב דבמשנה ו' פרש דחפצים הצריכים לו אסור לטלטלן, הך מפתח נמי אינו צריך אליו לאותו רשות שהיא עומד בו: **[לב]** דעיר של רבים הוא, שאוכלוסין הרבה באין לה, אבל עכשיו דדלתותיה נעולות לאו רשות הרבים היא, שאינה כדגלי מדבר שהיא דרך פתוח כל שעה כפרוש רש"י בגמרא. והאי פרמלית לאו דוקא, אלא כדין פרמלית שאסור לטלטל ממנו לרשות היחיד ומרשות היחיד לה, לפי שלא היתה מערבת כו', [ואפשר] שלא ערבו כלל. ועין תוספות יום טוב: **[לג]** רבי יוסי אומר. ולא פליג רבי יוסי ואמרו לו, אלא שניהם חולקים עם רבי מאיר.

פרק י - משנה י

[לד] מתיר. כיון שיש תורת כלי עליו, ואף על פי שמלאכתו לאסור, לצרף גופו שרי לטלטל:

פרק י - משנה יא

[לה] כלומר והקא רבי יהודה דנמי הלכה כמותו לא התיר אלא בנגרר: **[לו]** ולא קשיא דבמשנה ז' פרק י"ז דשבת פסק כחכמים דאין צריך אפלו קשיא, דנגר שהוא בריח שתוחבין בו דומה טפי לבגנו, והלכך בעי קשיא מיהת. טור:

פרק י - משנה יב

[לז] ציר. מלשון תסב על צירה [משלי כו]. הרמב"ם: **[לח]** איכא למטעי דדלת בית וכל המחבר כמו בור ודוה נמי בכלל, וליתא וכדמפרש בדרבי יהודה דסבירא ליה דאין בגנו בכלים, שמע מנה דלאו בדלת שבמחבר מירי, והכי איתא בגמרא: **[לט]** בגרון או במקבת, דהויא גמר מלאכה וחיב משום מכה בפטיש. רש"י: **[מ]** וקסבר יש בגנו בכלים, ומלאכה לא התרה אפלו במקדש:

פרק י - משנה יג

[מא] דחציצה פוסלת בה, דבעינן ולקח הכהן, וכיון דחייץ לא הוי לקיחה בכהן. רש"י: **[מב]** הכי איתא בגמרא, דטעמא לאו משום שאין שבות במקדש ואפלו כהן דלאו בר עבודה, אלא דוקא כהן דבר עבודה הוא, שהתירו לו סופו משום תחלתו: **[מג]** פרוש שיחליק גמות שברטיה, אבל לשחיקת סמנים לא חיישינן, כיון דהוי עליה מאתמול: **[מד]** רש"י. דסבירא ליה דאי סלקה משום עבודה אף על גב דמאתמול הוא דסלקה,

מְכַל מְקוֹם הוֹאִיל מְשׁוּם עֲבוּדָה הוּא שְׁסֻלְקָה אִי לֹא שְׁרִית לִיה כּוּי: **[מה]**
וְתִימָה דְאִם כּוּן מַה לִּי שְׁאִינוּ שְׁל קִימָא מַה לִּי שְׁל קִימָא, דְהָא הֲכִי אִיתָא
לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר **[שַׁבַּת פָּרָק יט]** דְסִבִּירָא לִיה הֲכִי. וְנִרְאָה דְטַעֲמָא דְאִין עֶקֶר
שְׁרִיה אֶלָּא בַּפֶּה, דְהֲכִי סִבִּירָא לִיה לְהַרְיִב מְשֻׁנָּה דִּי פָּרָק בִּי דְעֶרְכִין. וְעִין
תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[מו]** **יְבֻלָּת**. בְּרִישׁ פָּרָק וִי דְפִסְחִים מְפָרֵשׁ הַרְיִב דְדוֹקָא
בִּיבְשָׁה דְמִפְרָד פְּרִיכָא. וּבְכָלִי אֲסוּר, מְשׁוּם שְׁאֲפָשֶׁר לַעֲשׂוֹת מִעֲרַב שַׁבַּת:

פרק י - משנה יד

[מז] **כּוּרְדִּי**. וְאִם תֵּאמַר הָא הוּא חֲצִיצָה, מוֹקִי בְּנִמְרָא דְהֲכָא בְּשִׁמְאֵל,
דְעֲבוּדָת כְּהֵן בְּיָמִין. וְאִי נְמִי בְּיָמִין, שְׁלֹא בְּמִקּוֹם עֲבוּדָה, וּפְרִישׁ רִשְׁיִי כְּגוֹן
עַל גַּב הָאֲצִבֵּעַ: **[מח]** קֶשֶׁה, דְתִפּוֹק לִיה דְאִין זֶה צֶרֶד עֲבוּדָה. וְזֶה לְשׁוֹן
רִשְׁיִי, אֲסוּר שְׁאִין זֶה צֶרֶד עֲבוּדָה, וְעוֹד דְהוּא לִיה חוּבֵל כּוּי (עַד פָּאָר). וּבְהֲכִי
נִיחָא נְמִי מַהֲאִי דְפָרָק יִיט דְשַׁבַּת: **[מט]** פְּרוּשׁ וְחִיב מְשׁוּם זֹרַע, שְׁכָמוּ
שְׁהִזְרַע כְּוָנְתוּ לְהַצְמִיחַ הַפְּרִי, כּוּן כְּוָנְתַּי הַמְשַׁקָּה צְמָחִים וְאִילָנוֹת: **[נ]**
לְהַרְמִיבִים אֶפְלוּ בְּחֶצֶר, כָּל שְׁאִין שְׁם גִּנְהָ. וּלְרַבְּנֵי תַּם דְּוִקָא בְּגִלְגַּל קָטוֹן
כְּאוֹתָן שְׁבַבְתִּים. טוֹר אֲרַח חִיִּים סִימָן שְׁלִיחַ: **[נא]** וְכִלְהוּ בּוֹרוֹת הַנוֹבְעִים
מִיָּם חִיִּים נְמִי נִקְרָאִים כְּדִי. וְלֹא זֶהוּ הַתִּירוֹ מְשׁוּם שְׁהִיָּה קַר, אֶלָּא הַתִּירוֹ
מִפְּנֵי הַצֶּרֶד הִיָּה:

פרק י - משנה טו

[נב] **שְׂרָץ שְׁנִמְצָא**. כְּלוּמַר שְׁמִצָּאוּהוּ מֵת. הַרְיִיכ: **[נג]** תִּרְגוּם אֲבָגֵט
הַמִּינָא. הַרְמִיבִים: **[נד]** **הָאוֹלָם וְלִמְזַבְחָה**. דְמִשְׁם וְלַהֲלֵן קִדְשָׁה יִתְרָה כְּדִתְנִן
לֶה סוּף פָּרָק קִמָּא דְכֻלִּים, עַל שְׁבוֹת כְּזֶה גְזָרוּ אֵף בְּמִקְדָּשׁ: **[נה]** וְהָא דְנִטְר
עַד הֲכָא, מְשׁוּם דְבְּעִי לְאִסוּקִי מְלִי דְמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בְּמִדִּינָה. תּוֹסֵפוֹת: **[נו]**
כְּפָרוּשׁוֹ דְלַעִיל דְלִתְנָא קִמָּא עֲצָמוֹ לֹא הַתִּירוֹ אֶלָּא שְׁאִינוּ שְׁל קִימָא: **[נז]**
דְתַחֲוּמִין אִיכָּא מֵאן דְאִמַר דְאִית בֵּיה דְרָרָא דְאִסוּר דְאוּרִיתָא, וְכָאן שְׁאִינוּ
מַחְמִירִין דְאֶפְלוּ שְׁבוֹת הַקַּל אִין מַתִּירִין בְּמִדִּינָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן מַחְמִיר יוֹתֵר
מֵהֶם, שְׁאֲפָלוּ בְּמִקְדָּשׁ אִינוּ מַתִּיר שְׁבוֹת שְׁאֲפָשֶׁר לְבֹא לִידֵי חֵיבוֹ. רִי"כ: